

stændig enige, naar der blev Tale om at faa gennemført en fuldstændig Skolereform, der vilde vel blive nogle Differenspunkter. Jeg vil indrømme ham, at jeg ogsaa for mit Vedkommende vilde ønske betydeligt mere Reform paa forskellige Punkter, end det har været muligt at opnaa. Men jeg maa tilstaa, at jeg hører til de Mennesker, som hellere ville opnaa, hvad der er muligt, end at føre en forgæves Kamp for at opnaa det umulige. Jeg mener, at det, som opnaas ved denne Lov, dog virkelig har Betydning. Der er gjort gældende, at der ved denne Lov ikke gøres noget betydeligt Fremskridt — jeg tror endogsaa, der blev sagt ikke noget nævneværdigt Fremskridt — i Sammenligning med den Skoleanordning, som fremkom i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Ja, det kan man maaske med en vis Ret sige, naar man ser paa denne Skoleanordning, saaledes som den staar paa Papiret; men jeg tror nok, at naar man kender noget til, hvorledes denne Skoleanordning af 1814 er bleven gennemført, bliver man nødt til at indrømme, at det dog i Virkeligheden er meget store Fremskridt allerede i Skolevæsenet, som det nu er, i Sammenligning med, hvad det var i Aarhundredets første Halvdel. Skoleanordningen af 1814 er endnu ikke fuldstændig gennemført. Det gælder saaledes med Hensyn til de Fordringer, som der stilles til Hartkornet og Kommunerne. Skulde Anordningen af 1814 gennemføres fuldstændig, kan jeg forsikre de Herrer, som tale Hartkornets Sag, at saa vilde det komme til at tynges betydeligt tungere paa Hartkornet, end denne Lov vil komme til. Og naar man fremdeles ser paa, hvorledes den efterhaanden er gennemført, er det dog saa, at det er sket i dette Aarhundrede, at vi efterhaanden have faaet en ganske anderledes dygtig Lærerstand, end vi før havde, og deri ligger dog Hovedsagen. Det ærede Medlem for 8de Kreds, som jo er jævnaldrende med mig, vil vistnok fra sin Ungdom kunne huske, at der den Gang sad mange Skolelærere omkring paa Landet, som virkelig vare overmaade slet skikkede til at være Skolelærere, og man maa dog sige, at den Uddannelse, som Skolelærerne nu faa, navnlig efter den Seminarielov, vi gave for nogle Aar siden, gør dem nu langt bedre skikkede til at røgte Skolegerningen end før. Jeg tror, at med Loven, som den nu vedtages, vil der kunne arbejdes ganske anderledes, end det skete i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Og ikke blot det, men jeg tror, at denne Lov indeholder store Fremskridt.

Det ærede Medlem talte om Hverdagsundervisningen. Jeg vil bede det ærede Medlem betænke, om han tror, det er muligt at gennemføre en Lov om Hverdagsundervisning. Og jeg vil fremdeles sige: Er han fuldstændig sikker paa, at det vilde være rigtigt at gennemføre en Lov om Hverdagsundervisning, er han fuldstændig sikker paa, at det, saaledes som Forholdene ere her i vort Land, ikke er meget bedre, at Drengene i 12—14 Aars Alderen ved Siden af at gaa i Skole arbejde i Mark og Hjem og opdrages til det, de skulle leve af senere i Livet? Jeg har været Præst i en Egn, hvor Skolegangen om Sommeren er saa godt som intet; det ærede Medlem er jo fra en lignende Egn, og jeg antager, at Skoleforholdene der ere ligesom hos os. Hvor jeg var, vare Forholdene saaledes, at Drengene i ældste Klasse havde Skolegang hver Dag om Vinteren, men om Sommeren kun en halv Dag. Jeg tror, at denne Skoleordning staar fuldstændig jævnsides med Skoleordningen andetsteds, hvor man har Hverandendagsundervisning og holder Skole hele Aaret igennem. Sagen har den Fordel, at saa lære Drengene at opdrages til den Gerning, som de skulle leve med Livet igennem. Man kan dog ikke ønske, at det skal blive Tilfældet, at yore almindelige Bondedrengene skulle opdrages til at betragte det at læse og arbejde sig frem ved Bogen, som det hedder i de senere Aar, som det, de skulle trage efter. Vi have jo desværre alt for mange Mennesker, der studere, og det er en stor Ulykke for Landet, og der er Fare for, at vi ville faa et stort litterært Proletariat til Skade for Landet. Jeg vil for mit Vedkommende sige, at skønt jeg vil være med til efter Evne at fremme Oplysningen her i Landet, vil jeg dog helst have, at det gaar saaledes, at Drengene og Piger opdrages til i Hjemmet at gøre det Arbejde, de skulle leve af senere i Livet. Og et Punkt skal dog huskes, nemlig at vi nu blive fri for denne Udskrivning fra 13 Aars Alderen, som efter min Mening har været en Kræftskade for Skoleundervisningen paa Steder, hvor den er bleven i høj Grad anvendt. — Jeg skal ikke komme ind paa de forskellige Punkter, som ogsaa have været fremdragne ved andre Lejligheder. Jeg vil kun sige dette, at det er min Overbevisning, at hvis denne Lov vedtages, bliver den til Gavn for vor Skole og derved for vort Folk. — Jeg vilde gerne have, at Sagen skulde betragtes saaledes, at man ikke talte om Ydmygelse eller om, hvem der er kommen til kort, thi Hoved-